

Torras i Bages, el patriarca

per Climent Forner

Si no fossin els aniversaris, sovint ens oblidaríem de personatges que val la pena de recordar, és a dir, de no deixar-los morir. A glòria d'ells, però sobretot en bé nostre. Això deu passar si fa no fa arreu del món; als catalans ens passa massa sovint, oblidats de mena com som. I els perjudicats nosaltres: tenint una herència tan rica, vivim com a pobres.

Aquest és el cas, per exemple, del doctor Torras i Bages, el patriarca o pare espiritual de la Catalunya moderna, com ha estat reconegut. S'escau enguany el cent cinquantè aniversari del seu naixement, així com el vuitantè del seu traspàs (nascut a les Cabanyes, prop de Vilafranca del Penedès, en 1846 i cridat a la glòria, a Vic, en 1916). Fóra interessant de fer una enquesta televisiva popular, amb el micròfon a la mà: —Vostè, a veure, digui'ns alguna cosa sobre el doctor Torras i Bages... Qui era aquest senyor? —Ah! sí, aquell bisbe de Vic, que volen fer sant! Algú, una mica il·lustrat, potser respondria: «Sí, home, aquell bisbe que va escriure la *Tradició catalana*.» La majoria dels enquestats, sobretot joves, ni piu.

Quina llàstima! Una figura tan gran, no sols en l'aspecte religiós sinó també en el cultural i patriòtic, i tan desconeguda! I això que, d'alguna manera, tots els catalans —creients o no creients— som fills seus espirituals. En aquest cas, a part o a més de l'obligança general que deia, podria jugar-hi en contra el laïcisme de la nostra societat actual. És curiós: tant en vida com arran de la seva mort, el doctor Torras i Bages fou admirat i elogiat unànimement per tot-hom, àdhuc pels anticlericals d'aquella època tan agitada. I és que realment la seva figura s'imposa tant per la seva profunda humanitat i elevada espiritualitat com per la seva vasta cultura i la influència positiva que exercí, política i tot, sobre el nostre país. Al costat, és clar, d'altres concepcions de la vida, de la història i de la catalanitat com ara la de Valentí Almirall. Conservador? I què! Tots els grans homes cal situar-los en el marc del seu temps i cal llegir-los i interpretar-los sense prejudicis ideolò-

gics de cap mena. De tot se'n pot treure algun profit, o molt, per tal com el seu missatge supera, transcendint-los, els mòduls temporals. Per altra banda, el de Torras i Bages, per vuitcentista que fos, era prou tolerant i obert a la modernitat.

El primer homenatge que caldria retre al nostre compatriota és llegir la seva obra, si no tota, immensa com és, aquella part que conté les seves reflexions fonamentals i més vigents; sobretot donada la desorientació diguem-ne doctrinal o de principis que impera en els nostres dies i donada també la crisi d'identitat catalana que patim, tan greu per endèmica.

Els bisbes de Catalunya es proposen de celebrar l'aniversari torrasià amb un seguit d'actes. Tant de bo que tots, ells els primers, n'aprenguéssim l'exemple de fidelitat i de compromís amb Catalunya. Trobo estrany, i ho lamento, que a Roma hagin censurat o matisat algunes de les resolucions del recent Concili català que es refereixen a cultura, pàtria i país, quan el mateix papa Joan Pau II considerava, no fa gaire, aquell bisbe de Vic com a veritable i principal fautor cristià de la Renaixença de la nació catalana i gran vindicador de la manera de ser i de la cultura humana de Catalunya. Al doctor Torras i Bages se li ha atribuït una frase que no és seva però que es pot desprendre fàcilment dels seus escrits, és aquella que fa: Catalunya serà cristiana o no serà. En contra, n'hi ha una altra, de dita, que, partint de l'evangeli i del Concili Vaticà II, caldria afirmar cada dia més amb totes les conseqüències: «l'Església, a Catalunya, serà catalana o no serà».

«És un dret de parlar amb la llengua de la terra, que ningú fora de Déu no pot fer callar, perquè forma part íntegrament de la nostra naturalesa social i fins del nostre pensament.»

(De Josep Torras i Bages en discurs d'entrada a l'Acadèmia de les Bones Lletres)
